

Styrkjandi forliðir sum *grót-*, *hunda-* og *steyr-* í *grótføroyskur*, *hundasjúkur* og *steyrblindur*

Uptoner prefixes like grót-, hunda- and steyr- in grótføroyskur, hundasjúkur and steyrblindur

Hjalmar P. Petersen

Fróðskaparsetur Føroya, Føroyamálsdeildin, V.U. Hammershaimbs gøta 16.

Teldupostur: Hjalmar@setur.fo

Úrtak

Fleiri ymiskir styrkjandi forliðir eru í føroyskum, eins og í hinum norðurlandamálunum og í øðrum germanskum málum sum týskum og hollendskum. Víst verður her, hvørjir styrkjandi forliðir eru í føroyskum, og komið verður stutt inn á, hvussu slíkir liðir móguliga skulu greinast, t.e. sum konstruktiónsidiom.

Lyklaorð: styrkjandi forliðir, forfestislíkar, grammatikaliseriing, elativar samansetingar, mynsturmállæra, konstruktiónsidiom, myndan av samansetingum.

Abstract

Faroese has a wide range of up-toner prefixes; a situation that is known from other Scandinavian languages as well as Germanic languages like German and Dutch. Up-toner prefixes in Faroese are presented, and the question how they shall possible be analyzed will be addressed, where I suggest that they are constructional idioms.

Keywords: Up-toner-prefixes, prefixoid, grammaticalization, elative compounds, construction grammar, constructional idioms, processing compounds.

1. Inngangur¹

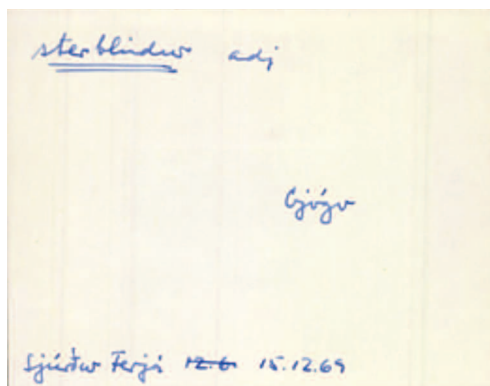
Evnid í hesi greinini er styrkjandi forliðir sum *grót-*, *hunda-* og *steyr-* í *grótføroyskur*, *hundasjúkur* og *steyrblindur/steyrrættur*. Liðirnir hava eina funktiión í nevndu samansetingunum, og tað er at styrkja um merkingina á seinna liði, so at hon er ‘ógviliga føroyskur; ógviliga sjúkur; ógviliga/fullkomiliga blindur’.

Ein spurningur, ið vaknar, er, um *grót-*, *hunda-* og *steyr-* sum fyrru liðir í

¹ Eg skal takka Eivind Weyhe og einum anonymum javnlíkametara fyri viðmerkingar til greinina. Eisini Sannu A. Dahl fyri rættlestur.

nevndu samansetingum eru serstakir forliðir, ið mist hava sína leksikalsku merking og sostatt ikki hava nakað beinleiðis samband við tey ósamansettu orðini *grót* ‘steinar’, *hundur* ‘tamt rovdjór av hundaætt’ og *steyrur* ‘stólpi’. Ein grund til at móguliga siga, at einki samband er ímillum, er, at so ymisk orð sum *grót-*, *hunda-*, og *steyr-* í nevndu samansetingum hava *eina* merking, ‘ógviliga’. Tað kundi bent á, at tey hava mist sína leksikalsku merking og verða brúkt sum forfestislíkar (prefiksoid). Kortini haldi eg, at mann alt fyri eitt kann siga, at fólk sum heild seta eitt samband ímillum tað ósamansetta orðið og forliðin, og tí kann mann neyvan siga, at einki samband er teirra millum. Í *grótharður* er talan um ‘harður sum grót; ógviliga harður’, og hetta er so flutt yvir á *grótføroyiskur* ‘ógviliga føroyskur’.

Styrkjandi forliðir eins og teir, ið eru til umrøðu her, hava ikki verið kannaðir fyrr í føroyskum. Teir eru til dømis ikki nevndir í Thráinsson o.fl. (2004/2012) og heldur ikki hjá Petersen (2015). Einasta dømið um at líknandi liðir eru nevndir, er *allar-* í *allarstørsti* og *allarringasti* (Petersen & Adams, 2009: 90). Teir hava verið umrøddir í øðrum germanskum málum sum hollenskum, týskum og svenskum, og kann vísast til eitt nú Stevens (2000; 2005), Ascoop & Leuschner (2006), Kenesei (2007), Booij (2010); Meibauer, (2013); Booij & Hüning (2014). Sigast skal alt fyri eitt, at tað ikki er nøkur semja yvirhøvdur um, hvørja støðu hesir forliðir hava. Stevens (2000; 2005) metir, at talan er um forfestislíkar (tað verður lýst beint eftir, hvat ein forfestislíki er), og t.d. Booij (2010) og Booij & Hüning (2014) føra

Mynd 1.

fram, at talan er um orð í eini samanseting, og hava hesi orð serliga merking. Ein forfestislíki er brúkt um nakað, sum kann vera eitt forfesti og eisini kann vera eitt sjálvstøðugt orð. Dømi skal so vera *aðal*, sum kann vera sjálvstøðugt orð við merkingini ‘yvirstætt við arvaðum rættindum’, men eisini er nýtt sum forfesti við merkingini ‘høvuðs-’ í *aðalritstjóri* ‘høvuðsritstjóri’. Thráinsson o.fl. (2004/2012: 219) flokka kortini *aðal-* sum forfesti.

Tað eru kortini ikki øll, sum yvirhøvdur góðtaka, at atfestislíkar eru nakað, sum mann skal arbeiða við innan málvísindini, sbr. Olsen (2014: 26-50).

Lesarin undrast helst yvir orðaformin *steyrblindur* fyri tað vanliga *starblindur*. Í *Orðaseðlasavninum* á Føroyamálsdeildini er ein seðil við *sterblindur*, og tað er formurin *steyrblindur* ‘ógviliga blindur’, sum liggur aftanfyri, sbr. íslenskt *staurblindur*, sum svarar ljóð fyrri ljóð/stav fyrri stav til føroyskt *steyrblindur*. Tá ið skrivað verður *sterblindur*, er tað tí at [ei:] ey verður til [e] e framman fyri tvey hjáljóð sum í *reytt* við e [e].

2. Stutt um orðmyndan

Í formlæru verður skilt ímillum ósamansett orð, avleiðslur og samansett orð, síggj t.d. Spencer & Zwicky (1998), Booij (2007); Haspelmath & Sims (2010), Lieber & Štekauer (2011; 2014) og Bauer (2017). Dømi eru *beiskur* (ósamansett orð), *beisk+søtur* (samansett orð), sett saman av *beisk-* og *-søtur*, og *beisk+leiki* (avleiðsla við eftirfestinum *-leik*), *ó+biðin* (avleiðsla við forfestinum *ó-*).

Avleiðslur kunnu vera við forfestum og eftirfestum sum víst við *beiskleiki* og *óbiðin*, og eisini eru nullavleiðslur. Í nullavleiðslum, eisini kallað konversión, er einki atfesti at síggja, og tað er víst við Ø tekningum. Dømi við nullavleiðslum er *ein tekst-ur* => *at tekst-Ø-a* (navnorð > sagnorð) og *at mósna* (sagnorð) => *eitt mósna-Ø* (navnorð).

Í eini samanseting sum til dómis *beisksøtur*, hava teir einstøku liðirnir í samansetingini leksikalska merking, *beiskur* ‘sterkur (um mat); vónbrotin (um fólk)’ + *søtur* ‘við smakki av sukri...’. Liðirnir í samanseting kunnu standa antin sum kjarni í samansetingini, *garðagrót* ‘grót til at laða grótgard’, ella teir eru modifiserandi, *grótgardur* ‘gardur úr gróti’. Av tí at *grót-*, *steyr-*, *hunda-* hava eina merking, ‘ógviliga’, í *grótføroyskur*, *steyrrættur* og *hundasjúkur*, kundi tað bent á, at hesir liðir ikki rættiliga virka sum fyrri liður í eini samanseting.

Eitt atfesti ‘adds a general meaning component to its base’ (Olsen, 2014: 27) og hevur sostatt aðra støðu enn liðirnir í eini samanseting, sum hvør sær hava leksikalska merking. Verður *ó-* lagt aftur at eini basu, *vinur* og *beinur* til *óvinur*, *óbein-*

ur, er tann generella merkingin ‘ikki’. Avleiðslur kunnu eisini gera, at tað avleidda orðið fær eina rættiliga abstrakta merking, sbr. *at binda* => *binding* ‘tað at binda generelt’. Í *binding* er merkingin ikki so eyðsýnd sum í *óvinur* og *óbeinur*.

Avleiðsluatfesti eru rímiliga stutt, og atfesti svara ikki til nakað tilsvareandi orð, og tí er tað ikki nakað orð til við útrykki og innihaldi, sum er **ó* ella **ing* í føroyskum. Avleiðsluatfesti hava mangan leksikalskan uppruna, sum sæst í *-lig* í orðum sum *stórligur*. Eftirfestið gongur aftur til *lik* frá germanskum **līka-* ‘likam, skap, lík’ (Katlev, 2000: 399; Nielsen, 1966: 379). Annað dømi er forfestið *mis-* (*misjavnur*, *misár*), ið gongur aftur til germanskt **missa-* ‘skeivur, øvutur’ (Katlev, 2000: 432). Forfesti kunnu mangan eisini hava uppruna sín í fyrisetingum og hjáorðum sum forfestið *ovur-* í eitt nú *ovurstórur*, sbr. Kastovsky (2009: 327), har líknandi evni eru til viðgerðar. Út frá greiningini, har sagt verður, at atfesti leggja eina generella merking aftur at basuni, kundu teir styrkjandi forliðirnir verið atfesti, júst tí allir hava ta generellu merkingina ‘ógviliga’. Trupulleikin er tann, at atfesti ikki eru til sum sjálvstøðug orð við útrykki og innihaldi, og tað eru teir styrkjandi forliðirnir. Vit hava *grótføroyskur* ‘ógviliga føroyskur’, og eisini *grót* ‘steinar’. Til ber at hava *ógjördur*, men vit hava ikki **ó*. Hetta er m.a. ein grund til, at summir granskarar meta, at liðir eins og *grót-* er ein forfestislíki, sbr. tað, ið sagt varð um *aðal* fyrr í greinini.

Bloomfield (1933:160; 177-178) skilti ímillum *heftar orðaformar* (enskt: *bound forms*) og *frælsar orðaformar* (enskt: *free*

forms), og sigur hann, at ‘[A] linguistic form which is never spoken alone is a bound form; all others (as, for instance, *John, ran,...*) are free forms’ (Bloomfield, 1933: 160). Sostatt eru *vin-*, *møsn*, *bind-* frælsir orðaformar, og *ó-* og *-ur* í *óvinur* og *-ing* í *binding* eru heftir formar. Formar sum *løg-* í *løg* og *-lemba* í *tvílemba* kunnu ikki standa einsamallir og eru tískil heftir formar, men teir eru annarleiðis enn *ó-* og *-ur* og *-ing*, tí bæði *løg-* og *-lemba* hava eitt vist leksikalskt innihald, øvut av atfestum og bendingarendingum. Av tí at *løg-* og *-lemba* hava leksikalskt innihald, verða tey kallað fyrri heftir stovnar. Teir eru heftir, tí teir bara koma fyrri saman við øðrum orðum. Mann kundi hildið, at *grót-* o.a. styrkjandi forliðir eru heftir stovnar, men tað er kortini ikki so, tí heftir formar sum *løg-* hava ikki frælsar formar. Einki sjálvstøðugt orð er til, sum eitur **løg*.

Í formlæru verður heitið affiksoid eisini nýtt, og er føroyska heitið atfestislíki. Eitt eyðkenni teirra er, at tey ‘exist alongside a formally identical, and usually free “parent” morph. This means there are two linguistic items identical in form and one is derived from the other’ (Stevens, 2005: 73). Víst varð í innganginum, at *aðal-* hevur hendan leiklutin í føroyskum, og spurningurin er so, um eitt nú *grót-* í *grótføroyskur* og hinir styrkjandi forliðirnir, sum eru til umrøðu her, og sum verða vístir í næsta petti, eru atfestislíkar. Eftir greiningini hjá Stevens (ibid.) er talan um ein atfestislíka, tí *grót-* í *grótføroyskur* ‘ógviliga føroyskur’ er til sum óheft morfem *grót* ‘steinar’, og tað hevur eina generella merking ‘ógviliga’ júst sum eisini eitt nú

pill- í *pilløkur* ‘ógviliga økur’. Meira verður um hetta í 4. *Diskussjón*, men eg havi longu nevnt, at tað eru granskarar, ið als ikki góðtaka, at nakað er til, sum er ein atfestislíki (Olsen, 2014). Ein grund til at meta, at teir styrkjandi forliðirnir eru leksikalsk orð í eini samanseting, er, at fólk uttan iva greitt seta hesar liðir í samband við tey ósamansettu orðini.

3. Styrkjandi forliðir í føroyskum

Av tí at allir liðirnir í mynd 2 niðanfyri hava merkingina ‘ógviliga’, verða teir her fyrri fyrst kallaðir fyrri styrkjandi forliðir, og hesir liðir hava ikki somu støðu sum tey tilsvarandi orðini í eini samanseting. Tað vil siga, at *blóð* merkir einsamalt nakað heilt annað enn *grót*, og kortini er merkingin ‘ógviliga’ í *blóðreyður* ‘ógviliga reyður’, og hon er ‘ógviliga’ í *grótfrystur* ‘ógviliga frystur; beinfrystur’. Tað er heldur lægri. Tann einasta funktiónin, teir fyrru liðirnir hava, er, at lýsingarorðini, sum tey standa framman fyrri fáa eina superlativa merking.

Allar samansetingarnar í mynd 2 eru N+L samansetingar (navnorð + lýsingarorð) og eru formliga tað sama sum aðrar N+L samansetingar sum *grótfriður*, *litfagur*, *litrikur*, men hóast so er, eru tær merkingarliga annarleiðis, tí fyrri liður hevur í øllum førum merkingina ‘ógviliga’, eins og nevnt. Í hesum samansetingum er fyrri partur frámerktur leksikalskt við ‘ógviliga’, og seinni partur, lýsingarorðið, varierer, og tí kann mann fyrri fyrst formalisera hetta sum [ógviliga X_L], har X er ein variabeln og L stendur fyrri ‘lýsingarorð’. Samansetingar sum *litfagur* kunnu hava ymisk navnorð sum fyrri lið, og ymisk lýsingar-

orð sum seinna lið. Talan er sostatt um $[X_N Y_L]$ samansetingar, har X og Y eru variablar; N og L stendur fyri ‘navnorð’ og ‘lýsingarorð’. Vit hava sostatt fyrra lið spesifiseraðan við einum orði, ið hevur innihald, [ógviliga X_L], meðan hinar $N+L$ samansetingarnar, $[X_N Y_L]$, ikki hava liðirnar fastsettar. Hetta hevur týðning, tá ið komið verður til eina greining av teimum styrkjandi forliðunum, ið eru til umrøðu.

Summir liðir í mynd 2 eru skrivaðir við skáskrift, og tað er tí, at teir hava eitt klípi. Eitt dømi er *hund-a*, har *-a* er klípið, sum verður nýtt í samansetingum sum *hund+a+dagar*. Klípini eru formliga tað sama sum hvørsfalsendingin í ein- og fleirtali í nevndu dømum (Petersen & Szczepaniak, 2014; 2018).

Eitt, sum er við hesum samansetingum, er, at tær í veruleikanum ikki eru neyðugar, tí tað ber til at orða hetta annarleiðis; t.d. hann er *ógviliga fullur* ella *ógviliga konservativur* ella siga fyri eitt nú *risastóru*, at viðkomandi er *stóru sum ein risi*. Grundin til at vit hava hesar samansetingar er teirra ekspressivitetur (Hoeksema, 2012). Talan er um slangkent talumál. Samstundis er eisini greitt, at hesar samansetingar helst hoyra til ein serligan part av orðaforráðnum í føroyskum.

3.1 Økt virkisøki og produktivitetur

Eitt avleiðsluforfesti sum *ó-* kann setast aftur at fleiri ymiskum orðaflokkum, og ymiskum orðum úr hesum orðaflokkunum. Vit hava *óvinur* har seinni liður hevur drøginu [menniskja, livandi vera], men eisini *óár*, har seinni liður ikki er livandi vera, og vit kunnu eisini nevna *ódirvi*, har seinni liður er eitt abstrakt orð. Hetta vísir,

Mynd 2. Dømi við styrkjandi forliðum.

STYRKJANDI FORLIÐUR	DØMI
bein-	beinfrystur
blóð-	blóðreyður
botn-	botnfrekur, botnóreinur
brand-	brandólógligur, brandfarligur, brandgóður
<i>deyða-</i>	<i>deyðastillur, deyðadrukkin, deyðasjúkur</i>
frat-	fratbýttur, fratóður, fratøkur
grav-	gravskitin, gravalvorligur
<i>greyta-</i>	<i>greytasvartur</i>
grót-	grótharður, grótføroyskur
<i>hunda-</i>	<i>hundakaldu, hundasjúkur</i>
kanón-	kanóngóður
kar-	karbleytur, karlamin, karmoðin
kav-	kavrotin, kavheiðin
kjokk-	kjokkfullur
knall-	knallreyður, knallgóður
<i>kola-</i>	<i>kolasvartur</i>
krút-	krútsterkur
pill-	pillbýttur, pillsvakur, pilløkur
<i>pissi-</i>	<i>pissifeitur, pissirriterandi, pissióreinur</i>
propp-	proppmettur, proppfullur
rekord-	rekordgóður, rekordhøgur
reyv-	reyvgóður
<i>risa-</i>	<i>risastóru</i>
skide-	skidegóður, skidelekkur
skít-	skítbýttur, skitlekkur
smekk-	smekkfullur
sprent-	sprentfullur, spretpakkaður ⁱ
star-	starblindur
stein-	steinbýttur
steyr-	steyrblindur, steyrrættur
stokk-	stokkdeyvur, stokkfrystur, stokkkonservativur
<i>svína-</i>	<i>svínaheldigur</i>
topp-	topptrenaður, topptunaður
<i>tussa-</i>	<i>tussarak</i>

at forfestið *ó-* hevur stórt øki at virka í. Um ein av liðunum í mynd 2 fær víðkað virkisøki, so bendir tað á, at hann er í ferð við at grammatikaliserast til eitt forfesti, síggj 4.4 *Grammatikalisering*. Fyri stutt at vísa, hvat

meint er við, so er tað soleiðis, at vit hava *skítbýttur*, har *skít-* er sett framman fyri eitt lýsingarorð, sum lýsir tað intellektuella støði, ein persónur hevur. Hetta hevur breitt seg, so at vit kunnu siga *skítleggurt* um okkurt, og hetta er ein greið víðkan av virkisøkinum hjá *skít-*, og sama er *skítgott*.

Sama kann ikki sigast um fleiri av hinum forliðunum í mynd 2. Teir eru ikki produktivir, og teir hava eisini avmarkaða útbreiðslu. Vit hava *hundasjúkur*, men ikki **hundagóður*. Heldur ikki er *steyr-* produktivt, og sæst tað í endurtalkingini, har tað verður sett í samband við sagnorðið *stara* og verður til *starblindur*. Nortið verður aftur við hesi orðini í 4.3. *Umtulkingar*.

Grót- er heldur ikki produktivt. Vit hava *grótharður*, men ikki víðkað virkisøki, har mann kundi sagt um okkurt, at *hatta er *grótgott*. Forliðurin *stein-* hevur heldur ikki fingið víðkað øki. Til er *steinbýttur*, men ikki eru samansetingar sum **steingóður* og **steinringur* til, og sama er við *deyða-* í *deyðamóður*, *deyðastillur*, *deyðadrukkin*. Fyrri liður her hevur eitt greitt samband við tað ósamansetta orðið *deyði*, altsó ‘drukkin, sum var hann deyður’, og hetta kann ikki breiða seg til onnur positiv orð sum **deyðafittur*. Onnur dømi um manglandi produktivitet eru *beinfrystur* og *beinhardur*, men tað ber ikki til at hava víðkaða nýtslu sum **beingóður* og sama er við *blóð-*, har einki er til, sum eitur **blóðarmur*, hóast *blóðfátækur* er til. Og vit hava *botnóreinur*, *botnerligur* og *botnfrekur*, men orð sum **botnfordervaður* og **botnrotin* eru ikki til. Hesi eru í donskum, og hugsandi er, at *botn-* í nevnda brúki, *botnerligur* og *botnfrekur*, er innlænt.

Sama er *brand-*, sum neyvan heldur er produktivt; tað er til í *brandhvassur*, men sær ikki út til at vera nógv brúkt annars. *Knallreyður* kemur umvegist danskt *knald-* frá týskum *knall-*. Til er *stokkdeyvur*, men hetta er ikki produktivt. Tað er eitt danskt lán, og upprunin er **stokkgamal* ‘so gamal, at viðkomandi noyðist at ganga við stavi’. Forliðurin *star-* hevur verið produktivur sum sæst í *starfrystur*, t.e., hann er gjørdur eftir *starblindur*.ⁱⁱ

Men so eru aðrir styrkjandi forliðir, sum eru produktivir.

Um vit taka *skít-*, so hevur orðið verið brúkt at siga nakað neiligt um eitthvørt, og er tá sipað til kunnleikastøði sum *skítbýttur*, men hetta kann nú brúkast, sum longu nevnt, saman við positivum lýsingarorðum sum í *skítleggur* og *skítfittur*, og vísir slík víðkan, at *skít-* er produktivt. Onnur dømi við víðkaðum virkisøki við *skít-* eru *skítforelskaður*, *skítforkelaður*, *skítkultur*, *skítvanligur*, og við tí innlænta danska ber eisini til at hava *skidefittur* og *skidekul*. Í dømum við *skít-* skal donsk ávirkan á produktivitet í føroyskum ikki útilokast.

Eitt orð sum *pill-* gongur helst aftur til *pil-*, sbr. at liðir við *pil-* eru í hollenskum sum **pílskjótur*. Hetta er ikki í føroyskum, har orðið verður sett í samband við *pill* ‘kunta; penis’. Sum styrkjandi forliður er tað brúkt framman fyri lýsingarorð, sum siga okkurt um býtt- ella svagligheit: *pillbýttur*, *pillørur*, *pillsvakur*. Tað kann eisini verða brúkt saman við *tómur* sum *pill hamrandi tómur*, men ivasamt er, hvussu produktivt hetta er. Kann mann siga *at hatta er pillgott?* Neyvan.

Sum við *skítleggur* kann mann møguliga eisini hava *?fratleggur*. Mann kann

hava *pissirriterandi*, har *pissi-* er sett í samband við nakað negatívt, men einki er í vegin við eini samanseting sum *hatta er pissigott* ella *pissifeitt*. Kanska ber eisini til at hava *?reyvgott*. Sbr. eisini samansetingar sum *fratcrazy*, *pillcrazy*, *reyvcrazy*, *skít-crazy*, og ein nýggj samanseting sum *skít-eymur* er eisini til.

Stutt samanumtøka: Fleiri av liðunum í mynd 2 hava ikki fingið nakað víðkað virkisøki, og eru ikki produktivir í so máta. Men so eru tað serliga *skít-*, *pissi-*, *frat-*, *pill-* og *reyv-*, sum meira ella minni eru nýtt saman við lýsingarorðum, har hesir liðir ikki vóru nýttir fyrr við styrkjandi merking, og hetta bendir á eina vissa grammatikalising, sum komið skal verða inn á aftur í 4.4.

4. Diskussjón

Heitið forfestislíki hevur verið nevnt, og rættast er at vísa á, at tað als ikki er semja um, at atfestislíkar yvirhøvur eru til. Soleiðis vísir Olsen (2014: 31-34) aftur, at vit skulu hava eitt serheiti sum atfestislíki/affiksoid, og sama ger Booij (2010) og Booij & Hüning (2014). Hinumegin standa aðrir málfrøðingar, og meta hesir, at tað júst er soleiðis, at t.d. (um heitið skal fírst yvir á føroyskt) *skít-* í *skítbýttur* er ein forfestislíki/prefiksoid, og *-gresi* er dømi um ein eftirfestislíka/suffiksoid (Stevens, 2000; 2005; Ascoop & Leuschner, 2006; Indriðason, 2016). Legg tó merki til, at *-gresi* í *illgresi* neyvan er annað enn ein heftur stovnur. Heftir stovnar hava leksikalskt innihald, men koma bara fyri saman við øðrum orðum. Umframt *-gresi*, so hava vit *løg-* sum heftan stovn í *løgmaður* o.a.

Av tí at so ymiskar metingar eru um

styrkjandi forliðir, verður evnið ikki viðgjørt stórvegis meira í hesi greinini, júst tí meiningarnar eru so ósambæriligar. Eg fari heldur at leggja fram eina greining, har teir styrkjandi forliðirnir eru serstøk **constructional idioms**, sum verður kallað fyri konstruktiónsidiom í hesi greinini (styt: KI), Booij (2010). Hetta byggir á greiningar í *Construction Grammar* (mynsturmállæra). Fleiri ymiskar teoriir eru innan mynsturmállæru, men semja tykist tó vera um, at tann mentali orðastovnurin er hierarkiskt skipaður. Vit hava sostatt vanligar N+L samansetingar, og so eina markaða, [N_{ógviliga} + X_L] samanseting. Hendan er ein KI, tí hon hevur variablar (L = lýsingarorð), og partar, sum eru spesifikkir, *ógviliga*. Hesa greiningina royni eg síðani at seta í samband við granskingarúrslit av samansetingum innan psykolingvistikkina, og verður hetta formaliserað nakað annarleiðis í 4.2, men fyrst skal nakað sigast um elativar samansetingar, tí tað vísir, at tær samansetingar, ið eru til umrøðu her, hava eina serstöðu í orðastovni okkara.

4.1 Elativar samansetingar

Hoeksema (2012) er millum teirra, ið viðger styrkjandi forliðir, og sigur hann, at eitt orð sum í hollendskum er gjørt við *stront-* ‘skít-’, sbr. *skítbýttur*, er ein elativ samansetingⁱⁱⁱ. Elativar samansetingar eru XY samansetingar (*XskítYbýttur*), har X lýsir Y nærri, og lýsir tað á hægsta stigi. Tað ger, at hesi orð kunnu hava tvær høvuðsherðingar: hann er so *skítbýttur*, og tað ber til at leingja sjálvljóðið: hon er *skíiútbýtt*. Vanligar samansetingar hava høvuðs- og hjáherðing (Lieber & Štekaur, 2011; 2014; Bauer, 2017), ¹*lit₁fagur*, og

kunnu ikki hava slíka emfatiska leinging av sjálvljóðinum, og tí ber ikki til at siga hon er *¹*litføgur* ella **liiitføgur*. Av tí at elativar samansetingar siga frá absoluttum hástigi, ber illa til at stigbenda slíkar og heldur ikki seta eitt stigshjáorð eins og ógviliga afturat: *Eivind tosar grótføroyskt, Lena tosar *grótføroyskari, men Hjalmar tosar *grótføroyskast* mótsett eini vanligari N+L samanseting *tann nýggi kjólin hjá Lenu er litfagur, men tann gamli var (uppafstur) litfagrari, meðan hin í skápinum er tann litfagrasti*. Av tí at talan er um hægsta stig, ber ikki til at seta stigshjáorð afturat: *Jón er *ógviliga grótføroyskur* mótsett *Jón er ógviliga litfagur*, og av einari ella aðrari grund ber ikki til at hava eftirfesti knýtt afturat, sum *pillørur => *pillørheit* mótsett *svakur => svakheit*.

Við nøkrum av orðunum, ið vit hava til umrøðu, ber til at hava elliptiskt svar sum: *er hann fullur? Skít!* har tað er undirskilt: *skitfullur*. Sama við *sprein*, sum *er hann fullur? Sprein!*

Verður hetta borið saman við vanligar N+L samansetingar, so víkja tær frá hesum elativu samansetingunum, t.e., tær kunnu stigbendast, kunnu ikki hava tvær emfatiskar herðingar, kunnu ikki leingja sjálvljóðið, og kunnu ikki koma fyri í elliptiskum svari: *var hann fastur? *Trú!* har trú er fyrri liður í *trúfastur*, sbr. *spreinfullur* og *sprein*.

Í stuttum sigur hetta okkum, at samansetingar sum *grótføroyskt* o.a., ið nevndar eru í mynd 2, hava eina serstöðu, har fyrri liður hevur merkingina ‘ógviliga’. Hesar hoyra til ein serstakan part av orðastovninum, og hava har sína sermerking.

4.2 Konstruktionsidiom

Í *Construction Grammar* (stytt: CxG), verður met, at orðastovnurin er hierarkiskt skipaður, og tað, sum er nevnt omanfyri um elativar samansetingar, bendir á, at mynstur við styrkjandi forliðum N+L hava aðra støðu enn vanlig N+L mynstur. Ymiskir rætningar eru innan mynsturmállæru, men eitt, sum tykist ganga aftur, er, at tað málsliga teknið er ein samanrenning av útrykki og innihaldi (Goldberg 1995, 2006; Booij, 2010). Ein vanlig N+L samanseting sum *grót+fríur* hevur eina slíka samanrenning ella mapping ímillum útrykk og innihald. Tað, sum er vinstrumegin dupultpílin ↔ (síggi beint hereftir) er **formur**, tað sum er høgrumegin, er **merking**. Indeksini undir eru tey indeks, sum leksemini hava í tí mentala orðastovninum, $[[grót]_{Nk} + [fríur]_{Li}]_{Lj} \leftrightarrow [MERKING_i \text{ við relation } R \text{ til } MERKING_k]_j$. T.e. ‘fríur (MERKING_i) fyri _k = grót’. Hetta nevnda mynstrið er so mikið vanligt, tá ið talan er um N+L samansetingar, ella heldur: allar samansetingar, har kjarnin er til høgru, at tað ikki nýtist at hava leksem í, men variablar fyri leksemini $[[a]_{Nk} + [b]_{Li}]_{Lj} \leftrightarrow [MERKING_i \text{ við relation } R \text{ til } Merking_k]_j$. Hetta vanliga mynstrið hevur undirmynstur, har partar eru spesifiseraðir við lekseimum, og aðrir partar eru variablar, og hetta eru konstruktionsidiomini. Weyhe (2017: 81) nevnið dømi um eitt mynstur, har partar eru leksikalskt spesifiseraðir. Talan er um *sagnorð + SEG + staðarhjálið* við merkingini ‘skifta pláss’, sum er í (1). Partar í hesum mynstrinum hava eitt leksem, *seg*, hinir ikki:

- (1) a. Hann flutti seg nærri borðinum
 b. Lögmaður brosaði seg fram við fjöldini
 c. Hon sang seg inn í øll hjörtu

Hugskotið aftan fyri konstruktiónsidiom er sostatt, at partar av mynstrinum eru frælsir variablar, og aðrir partar eru leksikalskt spesifiseraðir, og N+L samansetingar við konstruktiónsidiomum hava eina aðra stöðu enn tær vanligu N+L samansetingar-nar.

Teir forliðir, sum her eru til umrøðu, hava greitt eina merking, og tað man lítið vera at ivast í, at fólk seta *grót-* í *grótføroyskur* í samband við *grót* ‘steinar’. Her var fyrst talan um samansetingar sum *grótharður* ‘harður sum *grót*’, og síðani verður myndin flutt yvir á onnur viðurskifti sum júst *grótføroyskur*. Sama við *kolasvartur* ‘svartur sum *kol*’, *beinharður* ‘harður sum *bein*’ og *deyðadrukkin* ‘drukkin, sum var hann *deyður*’ o.s.fr. Tað er einki löggið, at orð í samansetingum hava ella fáa sermerking, sbr., serliga óvæntaðar merkingar við N+N samansetingum:

- (2) eldávaring ‘ávaring um eldsbruna’
 eldrík ‘rík ella fastur sessur við eldin’
 eldfrensur ‘ein, sum dámar væl hita’
 eldhol ‘(á komfýri) hol niður á eldin’
 eldmurtur ‘kombikk’

Tá vit soleiðis hava sermerking í nevndu samansetingum við styrkjandi forliðum, er tað í samsvari við tað, sum annars er í mál-inum merking viðvíkjandi í samanseting-

um, t.e., at mann kann rokna við øðrum merkingum. Vit hava sostatt eina sermerking við liðum eins og *grót-*, *pissi-*, *skit-* o.s.fr. í nevndu samansetingum, og talan er um konstruktiónsidiom, har partar eru frælsir variablar, aðrir partar eru leksikalskt fastsettir, og er hetta ikki löggið, tá ið hugsað verður um tann mentala orðastovnin sum hierarkiskt skipaðan. Tað vanliga mynstrið er $[[a]_{Nk} + [b]_{Li}]_{Lj} \leftrightarrow [MERKING_i \text{ við relatión } R \text{ til } MERKING_k]_j$, og her kunnu orð sum *grót* og *fríur* setast inn við merkingini ‘fríur fyri *grót*’. Síðani er konstruktiónsidiomið $[[grót]_N + [X]_{Li}]_{Lj} \leftrightarrow [ógvilliga MERKING_i]_j$. Í hesi samanseting hevur fyrri liður eina elativa merking.

At hava eitt hierarkiskt orðasavn sum í mynsturmállæru er í samsvari við tað, sum komið er fram til innan psykolingvistikk. Her vísa granskingarúrslit, at tann mentali orðastovnurin er væl og virðiliga skipaður við ella í fleiri lögum (Gagné, 2009: 270-271), og tí kemur ein hierarkiskt skipaður orðastovnur, sum arbeitt verður við í mynsturmállæruni, ikki á óvart. Tá ið talan er um at gera samansett orð, tykjast allar møguligar tulkningar fyri samansetingina at verða aktiveraðar (Gagné, 2009: 268; Olsen, 2014: 32). Víst verður til granskingarúrslit frá m.a. Libben (2005) og Libben o.fl. (1999), har tey brúktu tvítýddar nýsamansetingar til tess at kanna hetta, t.e. samansetingar, sum kundu greinast á tveir hættir. Eitt dømi var *clamprod*. Samansetingin kann greinast sum *clam* ‘skeljadjór’ + *prod* ‘pikastavur; skump’ ella sum *clamp* ‘skrúvutvinga’ + *rod* ‘stong, stavur’.

Tey nýttu hesi orðini í eini kanning, har fólk skuldu leita fram ymisk orð, og

tað vísti seg, at fólk leitaðu fram orð, ið høvdu merkingarligt samband við allar fyra móguleikar. Tey settu orðið *sjógvur* í samband við *clam* ‘skeljadýr’, *halda* í samband við *clamp* ‘skrúvutvinga’, *skumpa* í samband við *prod* ‘píkastavur’ og ‘stavur’ í samband við *rod* ‘stong, stavur’.

Úrslitið vísir, at tann morfologiska greiningin, fólk gera, er sostatt opin yvir fyri fleiri móguleikum, tá ið tey gera greining sína av eini samanseting. Tá ið *clamprod* verður gjørt, høvdu fólk atgongd til báðar partar av samansetingini, og onnur orð eisini. Ymiskar tulkningar eru aktiveraðar, tá ið samansetingar verða gjørðar (Gagné, 2009: 268), og hetta kom eisini fram við samansetingini *teacup* (Gagné, 2009: 267); síggj eisini Olsen (2014: 32). Gagné (ibid.) nevni, at fyrri liður verður aktiveraður, *tea*, og hetta aktiverar, í ein vissan mun, alla samansetingina *teacup*. Til ber kortini ikki at kenna alt orðið, fyrr enn seinni liður er kallaður fram, tá ið fólk dána orðið, t.e. *cup*, og hetta aktiverar bæði *cup* og *teacup*. Talan er sostatt um eina beina leið og eina sundurliðandi leið, tá ið samansetingar verða myndaðar ella dánaðar av fólk (Olsen, 2014: 31-24; Haspelmath & Sims, 2010: 72). Um vit seta hetta yvir á *grótføroyskur*, so er ein bein leið, har øll samansetingin er tøk [grótføroyskur], og ein sundurliðandi leið, har liðirnir hvør sær eru tøkir [[grót][føroyskur]], men týðningarmikið er at hava í huga, at atgongd er til ymiskar partar, og allar móguligar morfologiskar greiningar av samansetingini eru tøkar (Gagné, 2009: 268; Olsen, 2014: 32). Vit hava tiskil í *grótføroyskur* og líknandi dómum eina aktivering av fyrra liði [grót] ‘steinar; ógviliga’, og

allari samansetingini [grótføroyskur] ‘ógviliga føroyskur’, og eina aktivering av [føroyskur] og [grótføroyskur] og eisini [[grót][føroyskur]], og hetta gevur okkum móguleikan fyri at fáa eina elativa merking ‘ógviliga føroyskur’. Í hesi samanseting verður *grót* ‘steinar’ útilokað, júst tí talan er um eitt konstruktiónsidiom, har partar eru leksikalskt spesifiseraðir, aðrir partar eru variablar sum [[grót]_N + [X]_{Li}]_{Lj} ↔ [ógviliga MERKING_i]_j, og neyðugt er ikki at siga, at *grót-* er ein forfestislíki, men heldur at tað hevur eina sermerking í nevndu samanseting.

Eg haldi, at tað ber væl til at sameina tað, sum komið er til í psykolingvistikk við mynsturmállæruna, har sett verður fram, at tann mentali orðastovnurin er væl skipaður og hierarkiskur. Minst til, at víst hevur verið á í psykolingvistikk (Gagné, 2009: 270-271), at tann mentali orðastovnurin er væl og virðiliga skipaður, og at tað er okkara hugtaksheimur eisini, har vit hava samansetingar av netverkum, sum hava samband sínámillum við sambondum til onnur hugtøk.

4.3 Umtulkingar

Ikki allar samansetingar, sum eru til umrøðu, eru líka virknar; summar teirra eru als ikki brúktar í nútíðarmálinum, sbr. *tussaniða* ‘bølaniða’, *tussarak* ‘ógviliga rak’ men vit siga ikki **tussagamal*, hóast hetta væl hevði kunnað borið til.

Í vissum av hesum samansetingum eru endurtulkingar gjørðar. Tað er í *hundasjúkur*, har *hundasjúkur* ‘ógviliga sjúkur’, sum er tann upprunaliga samansetingin, er umtulkað, sum var samansetingin leidd av navnorðinum við eini nullavleiðslu

[hundasjúka] ‘tað at vera ringur eftir seg av brennivíni’ => [hundasjúkur] ‘við hundasjúku’. Orðið *hundasjúkur* merkti upprunaliga ‘ógviliga sjúkur’, og *hunda-* sum styrkjandi forliður er annars eisini til í *hundakaldur* ‘ógviliga kaldur’ og *hunda-* *leiðiligur* ‘ógviliga keðiligur’.

Grótføroyskur merkir ‘ógviliga færroyskur’, og eitt, sum talar fyri, at *grót-* ikki nýtist at vera ein forfestislíki, er, at *grót-* verður oftani sett í samband við samansetingina *rótføroyskur* ‘ógviliga færroyskur’. T.e., at *grót-* verður sett í samband við ein frælsan orðaform, og tí kundi mann hugsað sær, at *grót-* í *grótføroyskur* eisini er ein frælsur formur.

Eisini er *steyrblindur* endurtulkað og sett í samband við *stara*, og úrslitið er *starblindur* eftir donskum *starblind*. Dansk hevur aftur lænt orðið úr lágtýskum *starblind* (Katlev, 2000: 399; Nielsen, 1966: 379). Fyrri liður er skyldur við norrønt/føroyskt *stara*. Grundin her er, at *ey* verður til *e* [ɛ] framman fyri tvey ella fleiri hjáljóð, júst sum í *reyður* og *reytt*. Tá ið mann hevur fingið *sterblindur*, er sambandið við *steyrur/steyri* meira ella minni kámað burtur, og endurtulkingin kann henda. At formurin hevur verið *steyrblindur* upprunaliga, sæst í íslenskum *staurblindur*.

Grav- er upprunaliga í orðum sum *gravskitin*, og so verður tað ført yvir á aðrar samansetingar sum *gravalvorligur* og *gravgangur* ‘nógvur gangur’. Hetta hava fólk endurtulkað sum *kravgangur* sum í ‘kravgangur eftir grind var stórusum ongantíð fyrr’ (teldni.fo/teldutøka tekstasavn Føroyamálsdeildarinnar). Hendan umtulkningin vísir týðiliga, at talandi aktivera ym-

isk onnur orð eisini í eini samanseting, sum nevnt í 4.3., og her er tað *krav-*, sum eisini gevur meining í nevndu samanseting og samanhangi.

4.4 Grammatikalisering

Til eru tveir høvuðsrætningar innan gransking av grammatikalisering. Ein er, har talan er um ‘increase in dependency and reduction of various aspects of the original expression’. Hetta er tað, sum hendir, tá ið *one* í enskum ‘eitt’ fer yvir til at verða brúkt sum kenniorð *a*. Hetta verður kallað fyri ‘grammaticalization as reduction and increase of dependency’ (Traugott & Trousdale, 2013: 32). Soleiðis sum tað verður greinað, t.e., at talan er um, at ein eind í málinum fær øktan bundinskap at øðrum eindum í málinum, so er grammatikalisering hend, har *fara* ‘ganga’ verður brúkt í framtíð *fara* + *navnhátt* í *hann fer at gera* tað, og sama við *ein* sum kenniorð frá talorðinum *ein/eitt*.

Hin rætningurin innan grammatikaliseringsgranskingina, er, har vit hava víðkan av ‘semantic-pragmatic, syntactic, and collocational range’, og hetta verður kallað ‘grammaticalization as expansion’ (Traugott & Trousdale, 2013: 32). Tá *skít-* fær víðkað merkingarligt øki sum frá *skítbýttur* til at verða brúkt saman við einum jaligum lýsingarorði, *skítlekkur*, tá er tað dømi um grammatikalisering sum víðkan.

Av teimum styrkjandi liðunum, sum umrøddir eru, eru summir óproduktivir og stírnáðir formar. Tað sæst í, at nýggjar samansetingar verða ikki gjørdar við hesum liðum; eitt nú *blóðskeivur*, men vit kunnu ikki siga **blóðbeinur* ‘ógviliga beinur’. Eisini endurtulkingar vísa, at

formar ikki eru virknir longur.

Víst hevur verið á, at í hvussu so er summir styrkjandi forliðir eru produktivir soleiðis at skilja, at teir hava fingið víðkað virkisøki ella kunnu setast aftur at nýggjari lániorðum. Nevnd vórðu dømi um hetta sum *skítlekkur*, *reyvgóður*, *fratcrazy*, *pill-crazy*, *pissigóður* og eitt nú *hatta er pissifeitt*.

Hetta bendir á, at ein grammatikaliser- ing er í ferð við at henda her.

Tá ið grammatikaliser- ing hendir, tá er hon stigvís, og málfroðingar tosa um eitt *cline* ella eitt kontinuum. Tað eru ymiskar meiningar um, júst hvussu hetta skal siggja út, men hóast so er, er semja um, at farið verður frá innihaldsorði til bendingarend- ing sum síðsta stig, og ikki øvugt. Her er talan um fyrra slagid av grammatikaliser- ing, t.e.: ‘grammaticalization as reduction and increase of dependency’.

- (3) innihaldsorð > grammatisk orð > klitika
> bendingarend- ing
(Hopper & Traugott, 2003: 7)

Tað, sum er av týðningi, er, at farið verður frá nøkrum, sum hevur innihald og til nakað, sum hevur grammatiska funktión, og sjáldan, so at siga ongantíð, øvugt.^{iv}

Eitt, sum skal takast fram, er, at tað ikki ber til at siga, at ein generell gramm- atikaliser- ing hendir av øllum teimum styrkjandi forliðunum í mynd 2. T.e., her er ikki talan um grammatikaliser- ing, har talan er um, at *eitt* leksikalskt orð fær øktan bundinskap at øðrum úttrykki í málinum. Vanliga er tað *ein* eind, sum verður grammatikaliser- ad og brúkt til at siga frá t.d. eini morfologiskari kategori. Vit hava

tískil *fara* + *navnhátt* við merking ‘fram- tíð’, og ikki fleiri ymisk rørslusagnorð (utt- an lánini úr donskum við *koma* + *navnhátt* ‘hann kemur at gera tað’). Teir styrkjandi forliðirnir hava ikki generaliser- ad bara eitt av orðunum í mynd 2 við styrkjandi merk- ing, ikki enn. Men tað tykist sum, at ein grammatikaliser- ing er í ferð við at henda við t.d. *skít-*, har talan er um, at tað fær eitt víðkað merkingarlig øki. Hetta er so dømi um ‘grammaticalization as expansion’ (Traugott & Trousdale, 2013: 32).

Hetta er so ein gongd, sum er í síni byrjan, og heldur hon áfram, fer hon at taka fleiri ættarlið.

5. Niðurstøða

Styrkjandi forliðir hava ikki verið umrødd- ir fyrr í føroyskari mállæruskriving ella gransking av føroyskum. Her eru teir flestu teirra savnaðir og umrøddir, og verður mettt, at styrkjandi forliðir eru at meta sum fyrri partur í eini samanseting, og at talan er um konstruktiónsidom við serligari merking. Slík sermerking er møgulig, tí tann mentali orðastovnurin er skipaður í lögum, og tá ið samansetingar verða gjørd- ar, hevur málbrúkarin atgongd til fleiri ym- iskar tulkningar og velur eyðvitað ‘ógviliga X’ tulkningina í eini elativari samanseting. Víst hevur eisini verið á, at ein ávís grammatikaliser- ing er í ferð við at henda við nøkrum fáum styrkjandi forliðum, og at aðrir eru óproduktivar samansetingar.

Tilvísingar

- Ascoop, K. & Leuschner, T. 2006. “Affixoid-hungrig? Skitbra”. Comparing affixoids in German and Swedish. *STUF – Sprachtypologie und Universalienforschung* 59(3): 241-252.
- Bauer, L. 2017. *Compounds and Compounding*. Cambridge University Press: Cambridge.
- Bloomfield, L. 1933. *Language*. The University of Chicago Press: Chicago/London.
- Booij, G. 2007. *The Grammar of Words*. Oxford University Press: Oxford.
- Booij, G. 2010. *Construction Morphology*. Oxford University Press: Oxford.
- Booij, G. & Hüning M. 2014. Affixoids and constructional idioms. Í: Boogaart, R., Coleman T. & Rutten, G. (ritstj.). *Extending the Scope of Construction Grammar*. De Gruyter: Berlin, bls. 77-106.
- Brüel S. & Nielsen S.Á. 1993. *Fremmedordbog*. Gyldendal: København.
- Gagné, Ch. 2009. Psycholinguistic perspectives. Í: Lieber, R. & Štekaur, P. (ritstj.). *The Oxford Handbook of Compounding*. Oxford University Press: Oxford, bls. 255-272.
- Goldberg, A. 1995. *Constructions: a Construction Grammar approach to argument structure*. Chicago University Press: Chicago.
- Goldberg, A. 2006. *Constructions at work: the nature of generalization in language*. Oxford University Press: Oxford.
- Haspelmath, M. & Sims, A.D. 2010. *Understanding Morphology*. Routledge: London/New York.
- Hoeksema, J. 2012. Elative compounds in Dutch. Í: Oebel, G. (ritstj.). *Crosslinguistic Comparison of Intensified Adjectives and Adverbs*. Verlag Dr. Kovac: Hamburg, bls. 97-142.
- Hopper, & Traugott. 2003. *Grammaticalization*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Indriðason, Þ.G. 2016. Á mörkum afleiðslu og samsetingar? Um orðlíka seinna liði í íslensku. *Orð og tunga* 18: 1-41.
- Kastovsky, D. 2009. Diachronic Perspectives. Í: Lieber, R. & Štekaur, P. (ritstj.). *The Oxford Handbook of Compounding*. Oxford University Press: Oxford, bls. 323-343.
- Katlev, J. 2000. *Dansk Etymologisk Ordbog*. Politikens Forlag: København.
- Kenesei, I. 2007. Semiwords and affixoids. The territory between words and affix. *Acta Linguistica Hungaria* 54: 263-293.
- Libben, G. 2005. Everything is psycholinguistics: Material and methodological considerations in the study of compound processing. *Canadian Journal of Linguistics* 50: 267-283.
- Libben, G., Derwing, B.L. & Almeida, R.G. 1999. Ambiguous novel compounds and models of morphological parsing. *Brain and Language* 68: 378-386.
- Lieber, R. & Štekaur, P. (ritstj.). 2011. *The Oxford Handbook of Compounding*. Oxford University Press: Oxford.
- Lieber, R. & Štekaur, P. (ritstj.). 2014. *Derivational Morphology*. Oxford University Press: Oxford.
- Meibauer, J. 2013. Expressive compounds in German. *Word* 6.1: 21-42.
- Nielsen, N.Á. 1966. *Dansk etymologisk ordbog*. Gyldendal: København.
- Olsen, S. 2014. Delineating derivation and compounding. Í: Lieber R. & Štekaur, P. (ritstj.). *Derivational Morphology*. Oxford University Press: Oxford, bls. 26-50.
- Petersen, H.P. 2015. Faroese. Í: Müller, P.O. o.fl. (ritstj.). *Word Formation. An International Handbook of the Languages of Europe*. de Gruyter: Boston, bls. 2487-2505.
- Petersen, H.P. & Adams, J. 2009. *Faroese. A Language Course for Beginners*. Grammar. Stíðin: Tórshavn.
- Petersen H.P. & Szczepaniak, R. Frá hvørsfalli til klípi. *Fróðskaparrit* 61: 163-179.
- Petersen H.P. & Szczepaniak, R. 2018. The development of non-paradigmatic linking elements in Faroese and the decline of the genitive case. Í: Ackermann, T., Zimmer, Ch. & Horst, S.J. (ritstj.). *German(ic) Genitives*. J. Benjamins: Amsterdam/Philadelphia, bls. 115-146.

- Nielsen, N.Á. 1966. *Dansk Etymologisk Ordbog*. 4 útg. Gyldendal: København.
- Spencer, A. & Zwicky, A.M. 1998. *The Handbook of Morphology*. Blackwell Publishers: Oxford/Malden.
- Stevens, Ch.M. 2000. The derivational suffixes and suffixoids of Old Saxon: A panchronic approach to a linguistic category. *American Journal of Germanic Linguistics and Literature* 12: 53-79.
- Stevens, Ch.M. 2005. Revisiting the Affixoid Debate: On the Grammaticalization of the Word. Í: Leuschner, T. o.o. (ritstj.). *Grammatikalisierung im Deutschen*. De Gruyter: Berlin, bls. 71-83.
- Thráinsson, H., Petersen, H. P., Jacobsen, J. í Lon & Hansen, Z.S. 2004/2012. *Faroese. An Overview and Reference Grammar*. Fróðskaparfelag Føroya: Tórshavn. [Endurprentað í 2012 av Faroe University Press & Linguistic Institute, University of Iceland]
- Traugott, E.C. & Trousdale, G. 2013. *Constructionalization and Constructional Changes*. Oxford University Press: Oxford.
- Weyhe, Ei. 2017. Orðasavn. Í: H. P. Petersen (ritstj.), *Innleiðslubók til málvísindi* (handrit), bls. 61-83.

Notur

-
- i Orðið **sprenpakkaður** er í fylgjandi dømi: ...og Nephew tiskil spældu fyri einum spren-pakkaðum spæliplássi... (www.faroeincoming.vev.fo/gfestivalurin+2012.html)
- ii Tað kann ikki útilokast, at **sterblindur** á orðaseðlinum, ið nevndur er, er eftirgerð eftir donskum **stærblind**. Tó, nú ísl. **staurblindur** er til, og hetta passar ljóðliga við **sterblindur**, so meti eg, at rættast er at siga, at talan í veruleikanum er um **steyrblindur** ‘ógviliga blindur’. Eisini tí **steyr** er brúkt sum styrkjandi forliður í **steyrrættur**. Eivind Weyhe vísir á, at í Suðuroy hava tey **starrætt berg**. Her er **star-** frá **starblindur** brúkt.
- iii Merkingin er ‘sum dentur er lagdur á, hevjaður’. *Fremmedordbog* ‘fremhævet, ophøjet’, absolut superlativ, tillægsordets højeste grad brugt uden sammenligning...’ (Brüel & Nielsen, 1993: 160).
- iv Eitt møguligt mótdømi er **sjingar** í **sandavágssjingar** ‘sandavágssfolk’. Upprunin er **-s+ingar**, har **-s** er hvørsfalsendingin, sum var, og **-ing** er eitt avleiðslueftirfesti. Her er farið frá einum eftirfesti til eitt navnorð, og er tað øvugt av tí, sum annars hendir. Orðið **sjingar** verður brúkt argandi um ‘sandavágssfolk’, t.d. *hvat siga sjingarnir í dag?*